

Ս. ՅԱՐՈՒՅԵԱՆ ՊԱՏՅԱՆ

«Յիշեա՛լ զՔրիստոս
Յիսուս, յարուցեալն ի
մեռելոց, ի գաւակէ
Դաւթի»:

«Յիշե՛լ Դաւթի գաւակէն՝

Յիսուս Քրիստոսը, որ յարութիւն առաւ
մեռելներէն»: (Բ. Տիմոթէոս Բ: 8)

Յ իշողութիւնը կարելի է նկատել - կեանքէն եւ առողջութենէն ետք - մարդուն տրուած մեծագոյն պարգեւը: Ընդհանրապէս մենք ունինք ուրախ կամ տխուր յիշատակներ, յիշատակներ՝ որոնք երբեմն մեզ կը յիշեցնեն որոշ դէմքեր, դէպքեր եւ ինչու չէ՛ վայրեր: Եւ յիշելու մեր այդ ճիգին մէջ մեր սիրտերը կը համակուին ուրախութեամբ կամ տխրութեամբ: Սակայն մեզի այնպէս կը բուխ թէ տխուր յիշատակները տակաւ կ'անհետանան ու կը մատնուին մոռացութեան. ձեռք մը այդ տխուր յուշերը տեղի կու տան կեանքի հանդէպ նոր մօտեցումի ու այդպէսով անոնք կը վերածուին սանդխտամտերու՝ մեզ առաջնորդող դէպի աւելի վեհ ու նպատակասլաց կեանքի մը ձգտող մեծ ու բարձր յաջողութիւններու:

Ու թերեւս ատկից տարուած, Հեթանոսաց Առաքեալը՝ Պօղոս, Տիմոթէոսի ուղղած իր Բ. Նամակին մէջ կ'ըսէ. «Յիշե՛լ Դաւթի սերունդէն յարուցեալ Յիսուս Քրիստոսը», որովհետեւ իր ունեցածը Մեծ Վարդապետէն՝ քաղցր յուշեր էին լոկ: Պօղոս Առաքեալ պարտասաւ ռազմիկն էր՝ Քրիստոսի Խաչին համար մղած իր պայքարներէն. ան ձերբակալուած, ծեծուած եւ նաւաբեկութենէ ազատած աննկուն մարտիկն էր՝ նուիրուած Սիրոյ Վարդապետին դատին, որմէ միայն յիշատակներ ունէր, յիշատակներ՝ որոնք իրեն խթան կը հանդիսանային շարունակելու, տարածելու եւ իրականացնելու Աստուածորդոյն դատը երկրի վրայ, երբ կը գրէր Տիմոթէոսի. «Յիշե՛լ Դաւթի սերունդէն Յիսուս Քրիստոսը»:

Թող յիշենք Ան՝ որ գթառատ էր, Ան՝ որ իր շուրջ բարիքներ սփռեց միայն, բժշկեց հիւանդները, ընդունեց մարդկային ընկերութեան կողմէ անտես-ւածներն ու մերժուածները: Անոր խօսքերը դուրս եկած էին Աստուծոյ ճշմարտութեան քուրայէն, խօսքեր՝ արտասանուած հեղինակութեամբ, զորս մարդիկ առաջին անգամ կը լսէին: Խօսքեր՝ որոնք մարտաիրաւեւներ էին ուղղուած մարդոց, քննելու իրենց ներաշխարհը, իրենց հոգիներուն խորը:

Բայց անշուշտ չենք կրնար յիշել միայն կեանքը մեր Փրկչին առանց յիշելու անոր մահը: Թող յիշենք անոր երեսին նետուած անպատ-ւութիւնները, ծարաւէն ուռած եւ ճարձուած

շրթները: Թող յիշենք անոր գլխուն անցուած փշեպակը, որ քերծեց անոր գանկն ու ճակատը. ու վերջապէս բոլոր յիշենք Հոռոմեացի հարիւրապետին նիզակէն անոր խոցուած կողմն ու փշրուած ու թմրած սրունքները, երբ ան կը գտնուէր Խաչին վրայ մեր իսկ մեղքերուն համար:

Ժամանակին, Լոնտոնի մայր տաճարի ծխականներէն մին, որ ճաշարանատէր էր ու մտերիմ բարեկամը Ալպըրթ Շուայցըրի, բնաւ դրամ չէր առներ իր ճաշարանը յաճախող տաճարի կրօնականներէն, որոնցմէ մին օր մը անոր գանձանակին մէջ դրամներուն հետ մեծ գամ մը կը տեսնէ. երբ զարմացած հարց կու տայ թէ ի՞նչ կ'ընէր այդ գամը հոն, ճաշարանատէրը համես-տօրէն կը պատասխանէ. «Այս գամը կը պահեմ դրամին հետ ինձի յիշեցնելու գինը՝ զոր Քրիստոս վճարեց փրկութեանս համար եւ թէ ես ի՞նչ պարտական եմ իրեն»:

Մեր Փրկչի հրաշափառ Յարութեան յիշա-տակի տօնն է այսօր, որ հրճուանքի եւ հոգեկան ցնծութեան, յոյսի եւ լոյսի վերաբարձրման տօնն է բոլոր անոնց, որոնք խորապէս կը հաւատան հրեշտակի աւետիսին, «Չէ՛ աստ, այլ յարեալ»։ Որովհետեւ իրա՛ւ քրիստոնեային համար այս աշխարհի մէջ ապրուած կեանքը կամուրջ մըն է ձգուած անդեմականին վրայ. ան անցք մըն է դէպի յաւիտենականութիւն, անմահութիւն, եւ թէ մեր մարմինները շօշափելի ու նիւթական ըլլալէ առաջ եւ աւելի՛ պահպանակն ու տաճարներն են հոգիին, բնակարանը՝ Աստուածայինին, որ կը բնակի մեր մէջ: Եւ իմաստուն են անոնք՝ որոնք իրենց երկրա-տու կեանքի ընթացքին աւելի կը մտածեն ու կը ձգտին հասնելու եւ արժանանալու հանդերձեային, երկնայինին եւ ի վերջոյ դառնալու յաւիտենական բնակիչները երկրքին:

Կեանքը Աստուածային պարգեւն է զոր մենք կը ստանանք. կեանքը եթէ մէկ կողմէն վիշտ է, հիւանդութիւն եւ մեղք. եւ երբեմն հոյլ մը տխուր յուսախաբութիւններու եւ կասկածի, միւս կողմէն սակայն ան շարքն է մեր արձանագրած յաջողութիւններուն, ու վերջապէս սիրելիներ, կեանքը տիեզերքի եւ ժամանակի գերագոյն առեղծուածն է որովհետեւ մարդուն կեանքը՝ մանկութիւնն է անմահութեան: Ու մարդուն յաւիտենական այն հարցումին թէ «Ի՞նչ է կեանքը, կամ ի՞նչ է իմ կեանքս» պատասխանն է ԶԱՏԻԿը, որ կը գլէ ու կ'անցնի միջոցն ու ժամանակը, ամէն կէսկած ու հերքում եւ կը դառնայ գերեզմանէն դէպի երկինք նետուած կամուրջը: Զատիկը հրաշագեղ արշալոյսն է քրիստոնեայ հոգիին, պատասխանը մեր տուայտանքներուն, մեր յաւիտենական այն հարցումին թէ ի՞նչ է մեր կեանքը, «Քրիստոսի Յարութիւնն է» ան, որովհետեւ Աստուածորդին եկաւ որպէսզի մենք առաւել կեանք ունենայինք, քանի որ կեանքը ինքնին ծնունդն է հաւատքին, մինչ մահը՝ գաւակն

է կասկածին: Եւ վերջապէս մեր Փրկչին Յարութեան պատմութիւնը հարազատ արտայայտութիւնն է մարդուն վեհագոյն ձգտումին եւ մեծագոյն յաղթանակին՝ մահուան վրայ:

Օր մը գիտնական մը հարց կու տայ ամուսնացեալ եկեղեցականի մը, թէ ան ինչի՞ վրայ հիմնուելով կը հաւատար անմահութեան: Որուն եկեղեցականը կը պատասխանէ ըսելով. «Այնպէս՝ ինչպէս կը հաւատամ սիրոյ, որովհետեւ ատոր փորձառութիւնը ունիմ»: «Մակայն քարեկամ», կը հակադարձէ գիտնականը, «Ես զգացական գետնի վրայ չե՛ որ կը խօսիմ, ես տրամաբանական պատասխան մը կ'ակնկալեմ իմ հարցումիս, ես երեխայ չեմ, իմս իրապաշտ աշխարհն է»: «Նոյնպէս իմս», կը պատասխանէ եկեղեցականը, «Ես անմահութեան կը հաւատամ ինչպէս կը հաւատամ սիրոյ, որուն քաղցր փորձառութիւնը ունեցած եմ, որովհետեւ ուրիշ ձեւով մօտենալ այս հարցին անտրամաբանական է: Թերեւս ես չկարեմամ փաստել սիրոյ գոյութիւնը բուսաբանական խնդիր մը լուծելու նման, քայց ան գոյութիւն ունի, կայ, հո՛ս է աւելի իրական քան փողոցներու վրայ գտնուած շէնքերը, մարդկային ծիծաղը, նոյնիսկ աւելի զօրաւոր քան մահը, որովհետեւ ես կը սիրեմ մահէն աւելի եւ մահէն անդին, որովհետեւ սիրոյ թեւերը զրկած են զիս, եւ երբ անոնք օր մը անկենդան ինկած են՝ սէրը մնացած է: Սէրը էութիւնն է անմահութեան»:

Յարութեան գաղափարը հիմնական դեր կը կատարէ իւրաքանչիւր քրիստոնեայի կեանքին մէջ, որուն պարտին ձգտիլ անոր բոլոր ջանքերը: Իբր մարդ-արարածներ՝ մենք պարտինք յարութիւն առնել ո՛չ թէ դատապարտուելու դժոխքի յափտեանականութեան, այլ պէտք է սեւեռներ մեր միտքերը արժանանալու երկնքի արքայութեան եւ անոր յափտեանականութեան: Վստահ եղէ՛ք, որ երիցս դժբախտ են անոնք՝ որոնք յուսախաբ կը վերադառնան հեթանոսութեան դարերուն, ուր մարդիկ կ'ապրէին եսասէր, միայն իրենց համար, պատճառաբանելով թէ կեանքը այս է որ կայ, ուրեմն վայելենք ինչ որ կրնանք եւ որքան որ կրնանք:

Ներկայիս երբ մայիսը մեր երկրագունտը վերիվայրող դէպքերուն եւ փորձ մը ընենք զանոնք վերլուծելու, կը յանգինք այն պարզ եզրակացութեան, որ մարդկութիւնը տարուելով Ես-ի եւ միւրի պաշտամունքէն, դադրած է այլեւս ո՛չ միայն հաւատալէ հոգիի գոյութեան եւ հոգեկան արժէքներու, այլ նաեւ կը փորձէ համոզել ուրիշները ու պարտադրել անոնց եւս ըլլալ իր նման գերի միւրին, աշխարհիկին եւ կամ շօշափելիին: Մակայն հակառակ այս բոլորին, իրա՛ւ հաւատացեալը կը շարունակէ իր հոգիին խորը անթեղուած պահել Սուրբ Յարութեան յոյսն ու լոյսը եւ ապրիլ ու գործել անոնցմով խթանուած, որովհետեւ չարաչար կը սխալին անոնք՝ որոնք կը փորձեն նսեմացնել մեր Փրկչին հրաշափառ Յարութեան լոյսը, ու կը

փորձեն մարդոց սիրտերէն ներս արմատախիլ ընել այդ յոյսը: Այդպիսիները ի վերջոյ պիտի արժանանան Հռոմի Յովիանոս Ուրացող Կայսեր բախտին, որ մէկ օրէն միւսը տարուած աշխարհիկին եւ միւրին մտահոգութիւններէն, ուրացաւ քրիստոնեական իր հաւատքը ու վերադարձաւ կոտորելու պաշտամունքին:

Պատմագիրը կ'ըսէ, թէ ինչպէս Ուրացող Կայսրը Պարսիկներու դէմ պատերազմին մահացու կերպով վիրաւորուելով կ'իյնայ, ու այդ վիճակին մէջ ան աչքերը երկինք յառած, ափով կուրծքէն առատօրէն հոսող արիւնը առնելով վեր, երկինք կը նետէ ու կ'ըսէ. «Նագովոնցի՛, յաղթեցիր ինձի»:

Մենք եւս խորապէս կը հաւատանք թէ բոլոր միւրին եւ աշխարհիկին ջատագովներն ու մարդոց հոգիներէն ներս Յարութեան լոյսը արմատախիլ ընել փորձողները ի վերջոյ պիտի ընդունին իրենց պարտութիւնը եւ Յովիանոս Կայսեր նման պիտի ըսեն. «Յարուցեալ Քրիստոս, յաղթեցիր մեզի»: Մենք կը հաւատանք Ս. Յարութեան պատգամին, Չատկական հրաշքին ու կը ծայնակցինք Գալիլիացի ձկնորս՝ Պետրոս Առաքեալի դարերու մէջէն հնչող պատգամին. «Դու ես յարուցեալն Քրիստոս, Որդի Բարձրելոյն Աստուծոյ»:

ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱՒ Ի ՄԵՌԵԼՈՑ

Նուրհան Արք. Մանուկեան
Պատրիարք Երուսաղէմի